

דבורה עומר:

„הספר הוא יד לזיכרון של חסרי הקבר!“

כמה ימים לפני יום השואה ראה אור סימרה של דבורה עומר „דמעות של אש“, המספר את סימורה של צבית לובטקין, מלוחמות גטו וארשה. שאלתי את דבורה עומר אם כיוונה את צאת הספר לתאריך יום השואה. רציתי שהספר ייצא כבר לפני שנה, כאשר מלאו 40 שנה למרד גטו וארשה, אבל לא הצלחתי.

● מדוע את, צברית דור שלישי, רצית לכתוב ספר כזה?

זה סיפור ארוך. בית לוחמי הגטאות הציע לי לכתוב ספר על צביה לובטקין, אבל קודם הייתי צריכה לעבור את אישורו של אנטק (בעלה של צביה), שהערים עלי קשיים גדולים וגם הוא שאל את השאלה הזאת. תוך כדי השיחות בינינו נדלקתי לרעיון ויום אחד הוא אמר לי: „דבורה, תכתבי, אני מאמין בך.“ וככה התחיל הספר להיכתב.

● ב־1981 נסעת לביקור בווארשה. האם בגלל הספר נסעת?

„לא. נסעתי כי אגורתי הסופרים הפולניים הזמינה אותנו.

● ומה תרם הביקור בווארשה לספר?

בעיקר הוא תרם להבין דברים, להריח את הריחות, לראות את המקומות ולהרגיש את הפחד והאימה. כשארם מבקר באושוויץ ורואה חררים מלאי נעלים וחררים מלאי מישקפיים של אלפי הרגלים, הוא חוזר אדם אחר, אדם שמבין יותר ומרגיש יותר.

● קשה לשאול באן אם נהנית לכתוב את הספר. אז אשאל אותך האם התייסרת לכתוב אותו?

היה קשה מאוד. היו רגעים שנשברתי. היה קשה לראיין את האנשים, היה קשה לשאול אותם שאלות מסוימות והיה קשה לחיות תקופה ארוכה בתוך הסיפור. אבל כל פעם שנעצרתי בגלל קושי הייתי נזכרת בהר האפר שנמצא במיידאנק — אפר מהמישרפות — והמשכתי לכתוב.

● את מרגישה שכאלו פרעת איזה חוב?

אלה מילים גדולות. אבל ידעתי שכל אלה שמתו או נהרגו בגטו וארשה היו בני 16 עד 25 ואין להם קבר ולא מצבה. אני מקווה שהספר הזה יהיה יד לזיכרם.

● רובנו מזהים את מרדכי אנילביץ בגיבור הגטו. האם עד היום נעשה עוול לצביה לובטקין שהנוער לא יודע את שמיה?

אני חושבת שנעשה לה עוול. מרדכי אנילביץ הגיע לגטו סמוך לתחילת המרד. צביה היתה שם מההתחלה.

● הספר מיועד לנוער. מדוע הוא מזנקר?

בגלל השמות של האנשים (שמות אמיתיים) והשמות של המקומות. חשוב לי שידעו לבטא אותם כראוי ויזכרו אותם.

דוד מרגלית:

„הלחץ של הפוליטיקאים הופך בלתי־נסבל!“

בגלל חוק תעמולת הבחירות, לא יראינו ב„קול ישראל“ פוליטיקאים החל מה־1 במאי, מלבד ביומני חדשות וחדשות. זו הסיבה ששדרנים כמו גבי גזית עם תוכניתו „יש עניין“ או יצחק גולן עם תוכניתו „מסיבת עיתונאים“ יצאו לחופשות עד אחרי הבחירות. אחד שלא הסכים לצאת לחופשה כזאת הוא דוד מרגלית, מגיש „כל ציבעי הרשת“ והמראיין של „הטור השבועי“. שאלתי אותו במה הוא ימלא את החורים הפוליטיים בתוכניתו.

אני חושב שיש עוד הרבה נושאים מעניינים מלבד פוליטיקה ועבורם כדאי להמשיך ולשרר. בסופו של דבר, המיקצוע שלי הוא לשרר. אני בטוח שהעבודה בתקופה הזו תהיה קשה יותר, כי החלק הפוליטי בדרך־כלל נופל ליד ולא צריך לרוץ אחריו. עכשיו אתחיל לרוץ ולהזיע כדי להשיג סיפורים אנושיים שיהוו חלק עיקרי בתוכנית שלי.

● ב„טור השבועי“ אתה מראיין תמיד פוליטיקאים. דווקא עכשיו בתקופה חמה מבחינה פוליטית תצטרך לזוטר עליהם. זה לא מתסכל?

כן, בהחלט מתסכל שבתקופה הזאת אצטרך לשבת מן הצד.

● אז את מי תראיין ב„טור השבועי“ עד הבחירות?

סופרים, אמנים, אנשים שברד־כלל, בגלל גודש האירועים הפוליטיים בארץ, לא מצליחים להגיע לכותרות.

● כלומר, יש גם יתרון בויתור־מאונס?

מבחינה אישית יש בזה יתרון, כי הלחץ של הפוליטיקאים על כלי־התקשורת להתראיין, הופך כמעט בלתי־נסבל לפני בחירות, וככה הלחץ הזה לא קיים.

מירון גרוס:

„נשבר לנו מחופשות הלימודים הארוכות!“

אחרי חופשת הפסח של ילדי בית־הספר (18 יום) אמרתי למישהו בבדיחות־הדעת, שאני אצביע בבחירות עבור מי שיבטיח לבטל את החופש הגדול של הילדים. בן שיחי אמר לי, שהוא מכיר את ד״ר מירון גרוס, המועל לצימצום החופשות בבתי־הספר באופן רציני ולא רק מדבר, כמוני. שאלתי את ד״ר גרוס אם הוא רציני בעניין.

זה מסוג הדברים שבין הצחק והבכי.

● מה פיתאום החלטת להתחיל לפעול בעניין זה?

לפני כשנתיים וחצי, כשהיו לנו רק שני ילדים, נשבר לנו מעניין החופשות הארוכות שלהם כנגדם וכבתי־הספר. כתבנו מיכתב תמים לעיתון בעניין זה והיה הר עצום. התחלנו לחקור ולאסוף חומר והתברר שכל העסק הוא אבסורד. החל בנימוק הכלכלי למשק המדינה, דרך ההרס מבחינה פדגוגית כזה שכל פעם מוציאים את הילדים מהמיסגרת לתקופות ארוכות, ועד למעמדו של המורה וגם של ההורה.

● חקרתם איך זה באירוסה ובארצות־הברית?

בוודאי. בהרבה מארצות אירופה יש חופש גדול בן חודש ימים וחופשות החגים קצרות יותר ומתאמת לחופשות של ההורים מעבודתם.

● ובארצות־הברית?

למה תמיד להשוות עם ארצות־הברית? בארצות־הברית משרתים חודש במילואים?

● מה פעלתם?

כתבנו מיכתבים. התחלנו במסע ציבורי. מי שהיה קשוב מאוד היו כלי־התקשורת, אבל מי שלא רצה אפילו לפגוש אותנו היתה יו״ר ועדת החינוך של הכנסת, אורה נמיר.

● חופשות המורים מעוגנות בהסכמי העבודה שלהם, חשבתם שהם יסכימו לזוטר עליהם?

הסכמי העבודה הם מ־1921 בערך. חשבנו שוועדת עציוני תסכים להעלות את שכר המורים, אבל תירוש יותר שעות נוכחות וככה תיפתר חלק מהבעיה.

● מה הצלחתם לעשות עד עכשיו?

בינתיים הצלחנו לעשות עוד שני ילדים וקצת להתייאש. אנחנו לא יודעים איך לדחוף דברים כאלה, הדרך היחידה היא לדעתי, שאיזה מיפלגה כליל את זה במצע שלה.

● איזו מיפלגה?

של עזר ויצמן, למשל.

● למה לא תטלסן אליו בעניין זה?

זה רעיון, אני אעשה את זה.